

A les persones anònimes, a les persones remarcables, totes elles amb noms i accions, totes elles havent fet país. En el record de les lletres i la cultura d'un territori humà ampli: de Jordi Pere Cerdà, d'una banda, a Antoni-Lluís Carrió, de l'altra.

No és una cosa nova, però tampoc tan llunyana. Parlar dels Països Catalans des de *Mirmanda* és quelcom de natural, d'útil. Tanmateix, el seu sentit ha evolucionat. Ha nascut i ara està decidint si segueix el seu camí o si ha de canviar. *Mirmanda* observa, assaja una història, la de tots alhora, la d'uns territoris amb poesia pròpia. Lluny de les definicions ofensives o sense sentit, les aportacions que s'agrupen en aquest número no són un compendi, sinó un assaig d'idees, de pensaments, tots a una, fins i tot si deixen de dir el mateix. En el camí de l'interior cap enfora, del món local dins una mirada global, el pas de la frontera ens havia dut a mirar el cas dels exiliats d'Àfrica. No pas uns exiliats qualssevol, sinó uns neoexiliats d'una casa, la que creien seva, esdevinguda una imatge, un mite. En aquest mite s'hi retroben persones, famílies senceres que, vingudes dels quatre cantons dels Països Catalans, ens van dur a parlar-ne, sense embolcalls polítics, sinó humans. Tot avançant en la mirada des del nord estant, les mirades d'aquestes persones, la seva llengua, les seves tradicions, les seves arrels tenien totes un espai comú. En la majoria dels casos, la (re)trobada al nord, a la Catalunya del Nord, o bé directament a casa de cadascú; en la majoria dels casos, la cultura i la llengua han estat oblidades per l'efecte atracció-recompensa de la "nació mare", tot i aflorar en cada racó. Els Països Catalans es retrobaven doncs en el viatge a Ítaca dels posteriorment anomenats "Pieds-noirs"...

I és d'aquests Països Catalans que, gairebé cinquanta anys després dels famosos escrits de Joan Fuster, volem parlar. Parlar com a símil de l'observació, que no de l'observança. Analitzar com a mostra de crítica i autocrítica, però també de la lògica sense pors. El cas dels Països Catalans no és únic, però és ben bé característic al món. Això ha suscitat i suscita dia a dia malentesos, crítiques, desafeccions i desconfiances. I tot i així, sobreviu amb el temps. Les lectures canvien, i aquella que significava la llibertat i la unió als anys seixanta del segle xx, és ara una declaració de principis, la de la queixa sistemàtica, la de la lluita contra el sistema. Per a d'altres, aquesta lectura passa sempre —o només— per la llengua. Aquella que, acceptant les seves diferències i vessants, és viscuda i emprada, i exerceix de mirall comú, de pont d'enteniment, de referent cultural i social; és la tranquil·litat del concentrisme humà. Negar-ho és, simplement, donar-li raó de ser, fer-la viva. Fer viu el significat mateix dels Països Catalans. Un xoc, però, que arriba en les lectures polítiques, degradades i velles, d'altres èpoques en el present. Però, política essencialment. Calia, però, una nova —i diferent— lectura, una lectura d'idees, de reinencions del moment i que, pur atzar, coincideix amb un moment polític certament excepcional.

Els fets polítics que tenen lloc ara mateix al Principat de Catalunya no passen desapercebuts a ulls del món. Sí que ho són, aparentment, les demandes dels quatre racons dels territoris de parla catalana. O no. Els altaveus agafen força i la societat alça la veu. Les lletres escrites són les que perduren, però no pas les que fan la història. I la història és la de tots. I així vam encetar, ja fa un temps, el camí de *Mirmanda*, amb atreviment i sense a priori sobre la lògica territorial. Una lògica que comença i passa pel nord, però que troba refugi a Andorra, a les Illes Balears, al País Valencià o a parts de la Franja. I al Principat —Catalunya, a seques, diran ja molts— a parts desiguals, amb necessitats ben diferents, amb demandes solapades.

Aquesta vegada, la mirada mirmandiana ofereix alhora una reflexió en el seu conjunt gràcies al projecte i a la reflexió que ens ofereix Jordi Puig. Un projecte que, tot agrupant la mirada de bessons —idèntics, similars, diferents, rars— es plasma en aquest número de *Mirmanda*, com una metàfora de les similituds i diferències de tots els territoris que componen —com a mínim, en l'esperit de qui així ho creu— els Països Catalans. En l'àmbit creatiu, Puig ha realitzat projectes en format expositiu o de publicació. L'any 2003 encetà sèries de retrats, com la que aquí ens acompanya. D'aquesta manera, fotografia col·lectius diversos mitjançant trobades ja establertes, o bé s'inventa nous col·lectius a partir de fets espontanis i convocatòries festives, amb una intencionalitat que va més enllà del resultat fotogràfic. Fa i desfà una unió significativa entre artista i objecte de retrat, entre persones i persones, en un espai fet seu en la majoria dels casos, el de l'Empordà. Un territori que desvetlla els mites de bona part d'un món, el català, que travessa ara per un moment que, potser efímer, quedarà a la retina de qui està a l'altra banda de la càmera, a l'altra banda de les lletres impreses, en el costat de qui viu i actua d'acord amb el seu món, el del segle xxi.